

Október 17., a szegénység elleni küzdelem világnapja

A tartalomról

1 A szegények papja

1 A világban minden nyolcadik ember alultáplált

2 A modern társadalmak szegénysége inkább egyenlőtlenség

2 A legveszélyeztetettebb társadalmi csoportok Magyarországon

2 Szegénység és urbanizáció

„Aki szegény, az a legszegényebb”
(József Attila)

A szegények papja

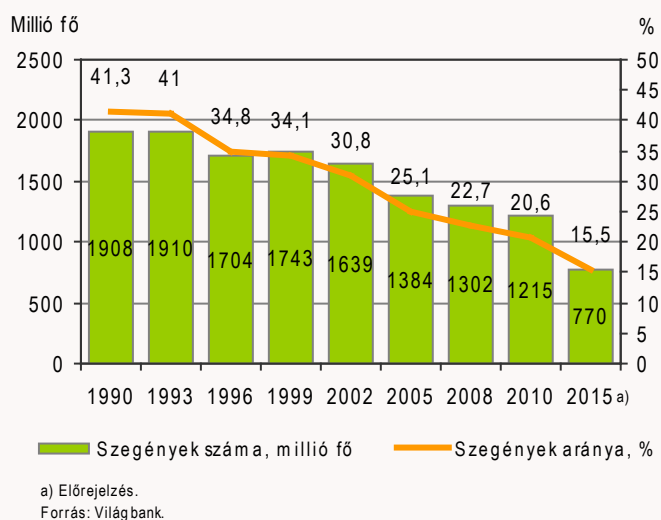
• Joseph Wresinski (1917–1988) mélyszegénységben élő családban, lengyel apa és spanyol anyja gyermekeként született a franciaországi Angers-ben. 1946-ban szentelték pappá. Hivatásának gyakorlását alapvetően meghatározta, hogy születésétől kezdve megtapasztalta a legmélyebb nyomorúságot. 1957-ben Párizs Noisy-le-Grand nevű külvárosának hajléktalantelepén a legszegényebb körülmények között élő családokkal együtt létrehozta a Negyedik Világ Mozgalmat (ATD – All Together in Dignity), mely a kezdettől fogva felekezeten átnyúló és politika fölötti szervezet volt, és bárki csatlakozhatott hozzájuk, akit az igazság és az irgalom vezérelt, és hajlandó is volt cselekedni a tevékeny szeretet jegyében. E mozgalom ma már harminc országban segíti a rászorultakat. 1987. október 17-én, mindenféle szociális háttérű és földrészről származó százezer ember jelenlétében Wresinski atya leleplezett egy emlékkövet a párizsi Trocadero-n. Egy mondatot vésetett a kőbe, amiről úgy gondolta, hogy minden jóakarátú ember szívébe bele kellene vésnie: "Valahányszor férfiakat és nőket arra ítélnék, hogy súlyos szegénységben éljenek, emberi jogok sérülnek. Magasztos kötelességünk, hogy erőink egyesítésével biztosítsuk a jogok érvényesülését." Az emléktábla előtt II. János Pál pápa is leróta tiszteletét 1997. augusztus 21-én. 1992. december 22-én az Egyesült Nemzetek Szervezetének Közgyűlése október 17-ét a szegénység elleni küzdelem világnapjává nyilvánította.

A világon minden nyolcadik ember alultáplált

• A szükségletek tértől és időtől független, minimális körének számszerűsítésére tett kísérlet az abszolút szegénységi küszöb meghatározása. Nemzetközi összehasonlításokra a Világbank a legszegényebb országok nemzeti szegénységi küszöbeinek átlagaként ezt a küszöböt jelenleg 1,25 (2005. évi árakon) dollárban állapította meg.

Szegénység a világon

1. ábra

• 2010-ben 1 milliárd 215 millió ember élt ez alatt a küszöb alatt, azaz az emberiség közel ötöde. A szegények száma legnagyobb mértékben az utóbbi két évtizedben Kelet-Ázsiában csökkent, és Afrikában a Szaharától délre fekvő térség volt az egyetlen, ahol nőtt.

1. tábla

A szegénységi küszöb alatt élők a Föld különböző térségeiben

Térség	Szegények száma, millió		Szegénységi küszöb alatt élők aránya, %	
	1990	2010	1990	2010
Kelet-Ázsia	897	249	56,2	12,5
Európa, Közép-Ázsia	5	2	1,9	0,7
Latin-Amerika, Karib térség	51	32	12,2	2,4
Közél-Kelet, Észak-Afrika	13	8	5,8	2,4
Dél-Ázsia	611	511	53,8	31
Szub-Saharai térség	286	441	56,5	48,5

• Az ENSZ Élelmezési és Mezőgazdasági Szervezetének (FAO) adatai szerint megközelítőleg 868 millió ember – a népesség 12,5%-a – krónikusan alultáplált volt Földünkön 2010 és 2012 között. Ez 13%-kal kevesebb, mint két évtizede. A csökkenés 2008 előtt volt határozottabb, azóta lelassult. Jelenleg tehát minden nyolc földlakó közül egy

nem jut elegendő élelemhez. Döntő többségük (98%) fejlődő országok lakója. Krónikusan alultápláltak legnagyobb arányban Afrikában élnek, és bár a lakosságon belüli arányuk valamivel csökkent (4 százalékpont), számuk 64 millióval nőtt 1990 óta. Az éhezés elleni harcot a legeredményesebben Délkelet-Ázsiában vívják, ahol az éhezők aránya 13%-ról 8%-ra, száma pedig 69 millióval csökkent. A szegénység és az éhezés kockázata e két kontinenshez viszonyítva Európában, Észak-Amerikában vagy Ausztráliában minimális.

A modern társadalmak szegénysége inkább egyenlőtlenség

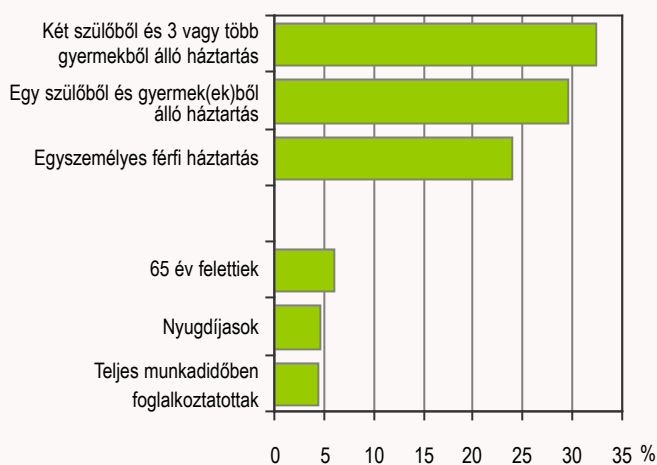
A relatív szegénységkonceptiók a szegényeket a társadalomban elfoglalt relatív jövedelmi helyzetük alapján határozzák meg, feltételezve azt, hogy minden társadalomban élnek szegények, akiknek a jövedelmi helyzete az átlagos jóléti szinttől meghatározott mértékben elmarad. Az Európai Unió 2001-ben dolgozta ki a főleg relatív mutatókat alkalmazó, a szegénység és társadalmi kirekesztődés mérésére alkalmas laekeni indikátorok rendszerét, a szegénység térbeli és időbeli összehasonlítása céljából. A mutatórendszer 2006. évi, a szociális védelemmel történt bővítésével a szegénység pusztán jövedelmi helyzet alapján való definiálása még árnyaltabbá vált.

A legvesélyeztetettebb csoportok Magyarországon

Magyarországon a szegénység leginkább a munkanélkülieket veszélyezteti, akiknek 77,3%-a élt a relatív szegénységi küszöb alatt 2011-ben. A szegénységi kockázatot leginkább az aktív munkaerő-piaci részvétel csökkenti, ugyanis e kockázat a teljes munkaidőben foglalkoztatottaknak csak 4,4%-át érinti. A nagyon alacsony munkaintenzitású háztartások szegénységi kockázata több mint négyszerese az országos átlagnak. 2011-ben a népesség 9,7, a 60 év alattiak 12,7%-a élt ilyen háztartásban. A 65 év feletti korosztályban – az értékálló nyugdíjak miatt – a kockázat alacsony, 6%. A gyermekek nevelése, különösen egyedülálló szülőként és nagycsaládosként jelentős szegénységi kockázatot jelent, de az egyedülálló férfiakat is – hasonlóan az európai országok többségében megfigyeltekhez – átlag feletti kockázat sújtja. Magyarországon a szociális ellátórendszer által juttatott jövedelmek a szegénységi arányt harmadára csökkentik.

2. ábra

A legnagyobb és a legkisebb szegénységi kockázatú társadalmi csoportok Magyarországon

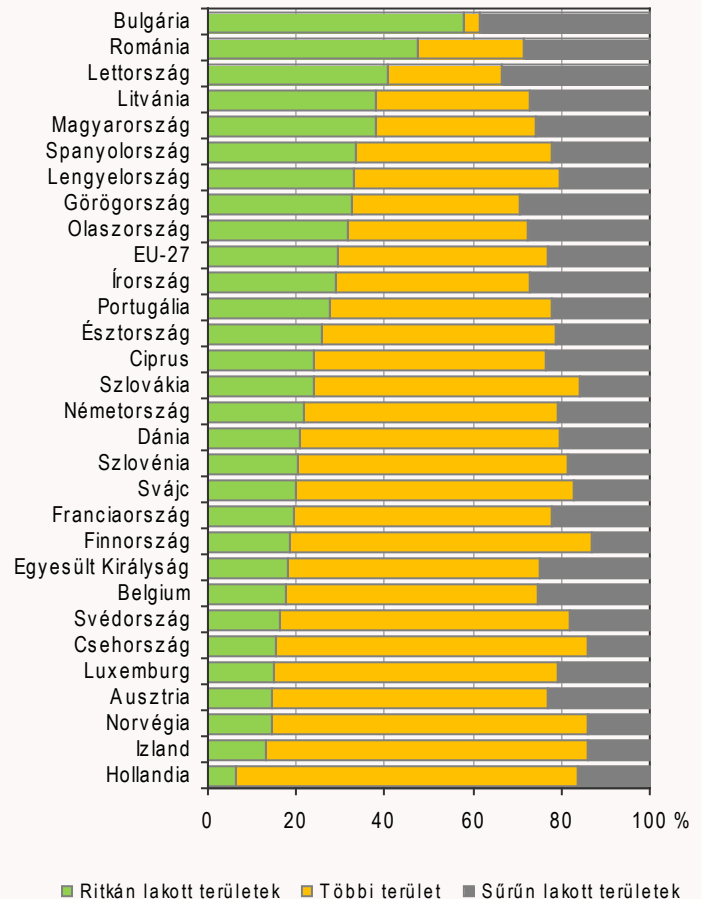

Szegénység és urbanizáció

A szegénység Európa egyes területein eltérően alakul az urbanizáció foka szerint. Nyolc – elsősorban nyugat-európai – országban a szegénység inkább érinti az 50 ezer főnél több lakossal, 1500 fő/km²-nél sűrűbben lakott nagyvárosokat, tizenhét – elsősorban kelet- és dél-európai – országban azonban a legritkábban (kisebb mint 300 fő/km² népsűrűségű) lakott vidékeket. Relatív szegénységet és társadalmi kirekesztettséget él át az előbbi területeken a teljes uniós lakosság 23, utóbbiakon pedig 29%-a.

3. ábra

Relatív szegénység és társadalmi kirekesztettség településtípus szerint

Elérhetőségek:

Jávorszky Nagy Anikó

Aniko.Nagy@ksh.hu, Telefon: (+36-1) 345-6358

[Információs szolgálat](#), Telefon: (+36-1) 345-6789

További információk, adatok (linkek):

www.ksh.hu